

Hoe meer doden, hoe meer mensen geven aan hulpactie

Iris Pronk

Stortte u gisteren geld op Giro 555 voor de Filippijnen? Dan was u een van de velen; er werden miljoenen euro's gegeven. Daarmee lijkt de landelijke actie 'Help de Filippijnen' een redelijk succes. Hoe komt dat? Wat verklaart onze 'geefbereidheid'?

1

Er vielen veel doden

Orkaan Haiyan heeft volgens de laatste schattingen zo'n 4600 levens gekost. Daarnaast trof het natuurgeweld zo'n elf miljoen mensen: zij hebben dringend hulp nodig, het ingezamelde geld is uiteraard bedoeld voor hén. Toch zijn het niet de levende slachtoffers die donateurs tot gulheid aanzetten, zegt psycholoog Bram Van den Bergh, onderzoeker aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit. "Hoe meer doden er zijn gevallen, des te meer mensen geven. Voor elke persoon die sterft, doneren we met z'n allen 7000 euro extra." Van den Bergh concludeert dit uit een analyse van inzamelacties voor vierhonderd natuurrampen in de afgelopen tien jaar. Ook liet hij proefpersonen bepalen voor welke (denkbeeldige) ramp ze liever hun portemonnee trokken. Steeds bleek het dodenaantal doorslaggevend, een uitkomst die de onderzoeker 'extreem pervers' vindt. "Het gaat toch om de mensen die hulp nodig hebben? Als dat er veel zijn, dan mag je bijna hopen dat er veel lijken vielen." Dat is in de Filippijnen het geval.

2

De Filippino's zijn als wij

Beeiden beïnvloeden de vrijgevigheid in hoge mate, zegt Theo Schuyt, hoogleraar filantropie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Zichtbaar kinderleed, scholen in puin, ontredderde juffen en moeders, ze kwamen ook gisteravond veelvuldig voorbij. Zulke televisiebeelden brengen een verre ramp dichtbij, en maken dat we ons identificeren met vreemden. "Nederlanders denken: dit had mij ook kunnen overkomen."

Doneren vanuit deze emotie wordt wel 'verwantschapsaltruïsme' genoemd. Dat de Filippino's katholiek

zijn en een Spaanse koloniale geschiedenis hebben, maakt het makkelijker om te denken: die Filippino's zijn als wij.

3

Een orkaan is niemands schuld

Het scheelt ook dat de Filippijnen getroffen zijn door een natuurramp, aldus Schuyt. Donateurs vragen zich voorafgaand aan een gift af: 'Hebben de slachtoffers hun elende misschien zelf veroorzaakt, of hadden ze er iets aan kunnen doen?' Bij inzamelacties voor slachtoffers in oorlogsgebieden luidt het antwoord vaak: 'Misschien wel, ik weet het niet'. De portemonnee blijft vanwege de schimmigheid dicht. Maar een tsunami of orkaan is natuurlijk niemands schuld.

4

Samen geven versterkt het Oranjegevoel

Een nationale actie, met z'n allen geven aan één goed doel; ook die saamhorigheid versterkt de 'geefbereidheid' volgens Schuyt. "We krijgen er een soort Oranjegevoel van."

5

Het is bijna december, dat helpt

Toevallig heeft orkaan Haiyan zijn vernietigende werk 'goed' getimed: de decembermaand is in aantocht, met Sinterklaas en Kerst, feesten die draaien om geven. "Guur weer buiten en aandacht voor minder bedeelden", volgens massapsycholoog Jaap van Ginneken stimuleren ook deze omstandigheden royale storting voor het goede doel.

Dat de Filippino's katholiek zijn en het land een Spaanse kolonie was, maakt het makkelijker om te denken: die mensen zijn als wij

